

ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Агрономічний факультет

Кафедра технологій у рослинництві

ЗАТВЕРЖУЮ

В. о. декана агрономічного факультету

Гетяна КЛИМЕНКО

2024

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З ДИСЦИПЛІНИ

«СЕЛЕКЦІЯ І НАСІННИЦТВО

ПЛОДОВИХ І ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР»

галузь знань
спеціальність

20 «Аграрні науки та продовольство»
203 «Садівництво, плодоовочівництво
та виноградарство»

освітній ступінь
Освітньо-професійна програма
компонент освітньої програми
цикл підготовки
мова навчання

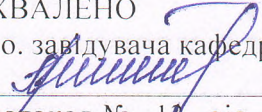
перший (бакалаврський)
«Садівництво та виноградарство»
обов'язкова
професійний
українська

Пролонговано: на 2024/2025 н. р., протокол засідання кафедри № _____ від « _____ » _____ 2024 р.
на 2025/2026 н. р., протокол засідання кафедри № _____ від « _____ » _____ 2024 р.
на 2025/2026 н. р., протокол засідання кафедри № _____ від « _____ » _____ 2025 р.
на 2027/2028 н. р., протокол засідання кафедри № _____ від « _____ » _____ 2025 р.
на 2027/2028 н. р., протокол засідання кафедри № _____ від « _____ » _____ 2026 р.
на 2028/2029 н. р., протокол засідання кафедри № _____ від « _____ » _____ 2026 р.
на 2028/2029 н. р., протокол засідання кафедри № _____ від « _____ » _____ 2027 р.
на 2028/2029 н. р., протокол засідання кафедри № _____ від « _____ » _____ 2027 р.

Розробник (и): кандидат с.-г. наук, доцент Юрій РУДЕНКО
кандидат с.-г. наук, старший викладач Наталія МАТВІЙЧУК

УХВАЛЕНО

В. о. завідувача кафедри технологій у рослинництві

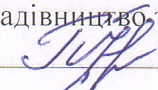
Світлана СТОЛЯР

Протокол № 18 від 01 02 2024

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми

«Садівництво та виноградарство»

Наталія ПЕЛЕХАТА

1. Опис навчальної практики

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма
Кількість кредитів – 1	Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»	Практична підготовка
Модулів – 1	Спеціальність 203 «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		2-й
Індивідуальне завдання (назва)		Семестр
Загальна кількість годин – 30		3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 30	освітній ступінь: бакалавр	Навчальна практика
		30 год.
		Вид контролю:
		екзамен

2. Мета та завдання навчальної практики

Навчальна практика із землеробства є необхідною складовою частиною при вивченні фундаментальних дисциплін для закріплення теоретичного матеріалу. Вона дає можливість формування у студентів системи знань і умінь з наукових основ селекції і насінництва плодових і овочевих культур, складання селекційної сівозміни, схеми селекційного процесу і структури селекційних посівів, проведення оцінювання та добору у селекційних розсадниках, гібридизацію овочевих та плодових рослин, визначати сорти, з числа рекомендованих, для конкретного господарства, закладати польові, лабораторні селекційні досліди.

Мета навчальної практики - Основною метою дисципліни Селекція і насінництво плодових і овочевих культур є формування у здобувачів освітнього ступеня поглиблених знань та практичних умінь здійснювати селекційний процес у головних плодових і овочевих культур, досконало знати схеми виконання селекційних програм, що передбачають створення генотипів (сортів, гібридів, ліній) з високою продуктивністю і якістю продукції, адаптованих до різних зон України, які б були конкурентоспроможними на світовому ринку.

Основні завдання практики:

1. ознайомитися з роботою селекційних лабораторій університету з питань організації селекційного процесу овочевих та плодових культур та з організацією і науково-технічною базою первинного та елітного насінництва цих культур;
2. ознайомитися з технологією селекційного процесу;
3. проводити спеціальні заходи, зокрема з проведення видових і сортових прополювань;
4. ведення кожним студентом щоденника проходження навчальної практики.

3. Результати проходження практики

У результаті проходження практики студент повинен

знати:

- технологію селекційного процесу;
- способи гібридизації рослин;
- технологію виробництва насіння;
- методи добору рослин;
- відбір зразків ґрунту, рослин, добрив;
- шляхи захисту навколишнього середовища при застосуванні добрив;
- санітарно-гігієнічний захист працюючих з добривами.

вміти:

- складати селекційну сівозміну, схему селекційного процесу і структуру селекційних посівів;
- розпізнавати сорти різних культур;
- самостійно проводити оцінювання та добори у селекційних розсадниках;
- проводити видові та сортові прополювання, фіто прочистки та апробацію насінницьких посівів.
- проводити гібридизацію овочевих та плодових рослин;
- рекомендувати сорти, з числа рекомендованих, для конкретного господарства;
- закладати польові, лабораторні селекційні досліді.

4. Цілі навчальної практики та компетентності

СК1. Здатність використовувати на практиці основні біологічні і агротехнологічні концепції, правила і теорії, пов'язані з плодовими, овочевими рослинами і виноградом.

СК3. Здатність використовувати на практиці основні біологічні і агротехнологічні концепції, правила і теорії, пов'язані з плодовими, овочевими рослинами і виноградом.

5. Очікувані результати проходження практики

Шифр	Результат навчання
РН6	Демонструвати знання й розуміння фундаментальних розділів природничих і математичних наук в обсязі, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених освітньою програмою.
РН8	Володіти методами опрацювання даних у садівництві і виноградарстві.
РН9	Володіти методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, а також культивування об'єктів і підтримання стабільності плодовоовочевих агроценозів із збереженням природного різноманіття.

6. Програма навчальної практики

1. Сучасний стан і перспективи розвитку селекції і насінництва овочевих, і плодових культур в Україні та за кордоном.
2. Методи оцінки селекційного матеріалу та насінництва пасльонових культур.
3. Методи оцінки селекційного матеріалу та насінництва гарбузових культур.
4. Особливості селекції та розмноження плодових культур.
5. Написання та оформлення звіту.

7. Зміст навчальної практики

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1		
1	<p>Тема 1. Сучасний стан і перспективи розвитку селекції і насінництва овочевих, і плодових культур в Україні та за кордоном. Завдання курсу.</p> <p>Стратегічні напрями розвитку селекції. Завдання селекції на: врожайність, адаптаційні властивості (стійкість до хвороб і шкідників, зимостійкість і холодостійкість, посухостійкість, скоростиглість), високу якість зерна та виведення сортів інтенсивного тип. Методи селекції, методика і техніка селекційного процесу. Генетичні методи, що використовують в селекції. Впровадження біотехнологічних методів в селекції. Нові сорти і гібриди польових кормових, овочевих, і плодових культур, що занесені до Реєстру сортів рослин України. Селекційні установи і видатні селекціонери. Сучасне насінництво та перспективи його розвитку. Стан селекції та насінництва за кордоном.</p>	6
2	<p>Тема 2. Методи оцінки селекційного матеріалу та насінництва пасльонових культур.</p> <p>Класифікація, досягнення селекції по культурі, морфологічні і біологічні особливості, вихідний матеріал і методи селекції, завдання селекції на врожайність, покращення якості плодів, ранньостиглість, холодо- та жаростійкість, придатність до механізованого збирання, стійкість до хвороб. Методика і техніка державного і внутрішньогосподарського сортового контролю (лабораторний аналіз, оранжевий наліз, сортове обстеження насінників, польова та комірня апробація).</p>	6
3	<p>Тема 3. Методи оцінки селекційного матеріалу та насінництва гарбузових культур.</p> <p>Класифікація, досягнення селекції по культурі, морфологічні і біологічні особливості, вихідний матеріал і методи селекції, завдання селекції на врожайність, скоростиглість, лежкість і придатність до засолювання, стійкість до хвороб, високу товарну якість. Методика і техніка державного і внутрішньогосподарського сортового контролю.</p>	6
Змістовий модуль 2		
4	<p>Тема 4. Особливості селекції та розмноження плодових культур.</p> <p>Сучасні вимоги до сортів плодових культур. Специфічні проблеми селекції плодових культур. Особливості організації селекційного процесу: підбір вихідного матеріалу, індукування мінливості, оцінювання доборів і сортовивчення. Виділення еліти, її розмноження, первинне сортовивчення і підготовка до передачі в державне сортовипробування. Попереднє оцінювання, використання кореляцій і маркерних ознак для добору на ранніх етапах розвитку сіянців.</p>	6
5	Тема 5. Написання та оформлення звіту.	6
Всього		30

8. Методи навчання

Словесні (розповідь-пояснення, бесіда), наочні (ілюстрація, демонстрація), практичні, репродуктивний, проблемно-пошуковий, пояснювально-ілюстративний, дослідницький, перевірка та оцінювання знань, умінь і навичок.

9. Методи контролю

Усна та практична перевірка.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль				Всього
T1	T2	T3	T4	
20	20	30	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в традиційну 4-бальну шкалу та європейську шкалу ECTS. Інтервальна шкала оцінок встановлює взаємозв'язки між рейтинговими показниками і шкалами оцінок.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма навчальної практики.
2. Методичні вказівки до проведення практики.

12. Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Куян В. Г., Положенець В. М., Пелехатий В. М. Селекція плодкових культур. Навчальний посібник. Житомир: ЖНАУ, 2013. 90 с. Т
2. Опалко А. І., Заплічко Ф. О. Селекція плодкових і овочевих культур. К, Вища школа. 2000.-440-с.
3. Завірюха П. Д., Неживий З. П., Голячук Ю. С. Генетика рослин. Львів : Камула, 2015. 314 с.
4. Помологія - Яблуня / під заг ред. П В. Кондратенка, Т.Є. Кондратенко. Вінниця. Нілан-ЛТД. 2013.624 с.
5. Мазур О.В., Мазур О.В., Лозінський М.В. Селекція та насінництво польових культур : навчальний посібник. Вінниця : ТВОРИ, 2020. 348 с.

6. Молоцький М. Я., Васильківський С. П., Князюк В. І., Власенко В. А. Селекція та насінництво сільськогосподарських культур. Київ: Вища школа, 2006, 463 с

Додаткова

1. Барабаш О.Ю. Цизь О.М., Леонтьєв О.П., Гонтар В.Т. Овочівництво і плодівництво : підручник. Київ : Вища школа, 2000. 503 с.

2. Методика державної науково-технічної (кваліфікаційної) експертизи сільськогосподарських видів рослин на придатність до поширення в Україні (плодові, ягідні, горіхоплідні, субтропічні, виноград та шовковиця) Випуск п'ятий [Електронний ресурс] / [А.В. Андрущенко, А.В. Пількевич, Л.М. Глазачова та ін.]. [видання друге, виправлене і доповнене]. Режим доступу: <http://sops.gov.ua/uploads/files/documents/Methodiki/PSP/6.p>

3. Закон України "Про насіння і садивний матеріал" від 26.12.2002 року. № 411-IV.

4. ДСТУ 4938:2008 Саджанці плодових культур. Технічні умови. Київ: Держспоживстандарт, 2009. 16 с.

5. Меженський М. В. Нетрадиційні плодові культури. К. Фітосоціоцентр. 2012. 80 с.

6. Шеренговий П.З. Моє життя – в моїх сортах. Вінниця, 2011. 168 с.

7. Fruit Breeding / Badenes M.L., Byrne D.H. (eds.). New York & al.: Springer, 2012. 875 p.

8. Temperature Fruit Crop Breeding. Germplasm to Genomics / ed. J. F. Hancock. New York : Springer, 2008.

9. Wild Crop Relatives: Genomic and Breeding Resources: Temperate Fruits / ed. C. Kohle. Berlin : Springer, 2011.

Інформаційні ресурси

1. Сайт кафедри технологій у рослинництві <https://polissiauniver.edu.ua/кафедра-технологій-у-рослинництві/>

2. Бібліотечно-інформаційний ресурс (книжковий фонд, періодика, фонди на електронних носіях тощо) бібліотеки Поліського національного університету, Житомирської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Олега Ольжича (<http://www.lib.zt.ua/>, 10014, м. Житомир, Новий бульвар, (0412- 37-84-33), Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/>, Київ, просп. Голосіївський, 3 (+38044 525-81-04) та інших бібліотек (на розсуд викладача).

3. Інституційний репозитарій Поліського університету (наукові статті, автореферати дисертацій та дисертації, навчальні матеріали, студентські роботи, матеріали конференцій, патенти, комп'ютерні програми, статистичні матеріали, навчальні об'єкти, наукові звіти).